

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และฐานความผิด ของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด¹

ร้อยตำรวจเอกวิโรจน์ สุชาติ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของไทย และของต่างประเทศ เพื่อทราบถึง ประวัติความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายไทย และของต่างประเทศ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทยและของต่างประเทศ รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ยังมีข้อบกพร่อง ในตัวบทกฎหมายที่ไม่สามารถแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังมีบทกฎหมายที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของยาเสพติดในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่มีสิทธิเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาเรื่องผู้เสพและจำหน่ายยาเสพติดได้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 กล่าวคือ การนำเอาพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 ที่บัญญัติให้รวมถึงผู้ต้องหาที่กระทำความผิดฐานเสพและมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายด้วยนั้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวไม่ได้ช่วยในการแก้ปัญหายาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติด ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก โดยบทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้เกิดการค้ายาเสพติดแบบ การค้ายาเสพติดรายย่อย เนื่องจากผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดที่จำหน่ายยาเสพติดปริมาณไม่เกินในกฎกระทรวงและตนเป็นผู้เสพด้วยคือมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายด้วย

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และฐานความผิดของผู้ที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จริงเกียรติ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิชา ภักดีคง และรองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นั้น พ.ร.บ. ดังกล่าว จะทำให้ผู้ขายยาเสพติดที่มีการเสพยาเสพติดด้วยนี้เป็นผู้เข้าข่ายเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทำให้ผู้ต้องหาดังกล่าวได้เข้ารับการฟื้นฟูโดยมีต้องเข้ารับการพิจารณาจากศาลกลายเป็นช่องว่างให้ผู้ค้ายาเสพติด ใช้ช่องวิธีการดังกล่าวในการจำหน่ายยาเสพติด เพราะ พ.ร.บ. มาตราดังกล่าว เห็นว่าผู้จำหน่ายยาเสพติดดังกล่าวที่ถูกจับกุมในปริมาณที่มียาเสพติดน้อยเข้าข่ายปริมาณยาที่อยู่ในกฎกระทรวงจะได้รับการเข้าฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ทำให้ผู้ขายยาเสพติดหรือนักค้ายาเสพติดเห็นช่องว่างทางกฎหมาย หากจำหน่ายยาเสพติดโดยการจำหน่ายในปริมาณน้อยและตนเป็นผู้เสพด้วยก็ไม่ต้องเข้ารับการพิจารณาโทษจากศาล อันเป็นเหตุให้ที่ผู้จำหน่ายยาเสพติดมิได้เกรงกลัวการกระทำความผิดเพราะจะทำให้ตนได้เข้ารับการฟื้นฟูบำบัดโดยยังไม่ต้องถูกลงโทษ จึงเป็นช่องว่างทางกฎหมายทำให้เกิดการค้ายาเสพติดแบบรายย่อยเพื่อหลีกเลี่ยงโทษการจำหน่ายยาเสพติดที่มีบทการลงโทษค่อนข้างสูง

ประเด็นปัญหาที่สอง เรื่อง หลักเกณฑ์ปริมาณสารเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนของผู้ที่จะได้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่บัญญัติในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ.2546 ไม่เหมาะสม โดยปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เหมาะสมสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการจับกุมยาเสพติดประเภท 1 มากที่สุด เพราะในปัจจุบันปริมาณสารเสพติดในกฎกระทรวงที่กำหนดปริมาณไว้นั้นมีปริมาณที่น้อยเกินไป โดยปริมาณของยาเสพติดของผู้ที่จะมีสิทธิได้รับการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 จะต้องไม่ปริมาณไม่เกินตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงซึ่งตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนด ลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ. 2546 ก็นำหนดให้ผู้ที่ครอบครองหรือจำหน่ายเพียงไม่เกินห้าหน่วยการใช้ (ไม่เกิน 5 เม็ด) หรือมีปริมาณน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 500 มิลลิกรัมเท่านั้น ที่จะมีสิทธิได้รับการพิจารณาให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ดังนั้น ผู้เสพหรือติดยาเสพติดที่ครอบครองยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนเกินห้าหน่วยการใช้ หรือที่มีเมทแอมเฟตามีนเป็นส่วนผสมอยู่เกิน 500 มิลลิกรัม แม้จะปรากฏในเบื้องต้นว่าเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติดที่แท้จริงเพียงไรก็ตาม ก็ไม่อยู่ในคุณสมบัติที่จะสามารถเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้จะต้องถูกดำเนินคดีไปตามกระบวนการยุติธรรมแบบปกติและถูกส่งไปจำคุกในเรือนจำ โดยไม่ได้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเลย

ประเด็นปัญหาที่สาม เรื่อง ผู้เสพยาเสพติดกระทำความผิดฐานอื่นด้วยไม่ได้เข้ารับการฟื้นฟูตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 การที่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ไม่สามารถบรรลุผลอย่างที่เราจะเป็นได้เนื่องมาจากผู้เสพยาเสพติดและผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากขาดคุณสมบัติในการที่จะได้รับการพิจารณาให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งตามมาตรา 19 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้เข้ารับการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาได้จะต้องเป็นผู้ต้องหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง

เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติด ตามลักษณะ ชนิด ประเภท และ ปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ทั้งนี้ต้องไม่ปรากฏว่าเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีใน ความผิดฐานอื่น ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล จึงอาจกล่าวได้ว่าโดยการจำกัดคุณสมบัติของผู้เสพยาเสพติดไว้เฉพาะผู้กระทำความผิดเพียง 4 ฐานความผิด และการจำกัดชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติดนี้เองที่เป็นเหตุให้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ไม่สามารถบรรลุผลอย่างที่ต้องการจะเป็นเพราะเป็นการจำกัดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิ เข้ารับการบำบัดรักษาไว้ในวงที่แคบและจำกัดจนเกินไปทำให้ผู้เสพหรือติดยาเสพติดจำนวนมากไม่ได้รับ โอกาสในการเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด เช่น ผู้ติดยาเสพติดกระทำผิดฐานลักทรัพย์ วิ่งราว ทรัพย์ ชักยอก นื้อ โกง เล่นการพนัน ฯลฯ แม้จะเป็นทรัพย์ที่มีราคาเล็กน้อยหรือเป็นความผิดลหุโทษก็มีอัตรา โทษจำคุกทั้งสิ้นหรือการกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ความผิดเหล่านี้ก็มีอัตราโทษจำคุก จึงเป็นเหตุ ให้ต้องดำเนินคดีกับบุคคลผู้ติดยาเสพติดเหล่านี้ตามกระบวนการทางอาญาปกติ ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจ ศาลในการที่จะส่งตัวผู้เสพหรือติดยาเสพติดไปเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพก่อนหรือใน ระหว่างการพิจารณาคดีตามกระบวนการยุติธรรมตามแบบพิธี อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจศาลที่จะส่ง ตัวผู้เสพหรือติดยาเสพติดไปเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษ จำคุกผู้นั้นและยังอยู่ในระหว่างรับโทษอยู่ ซึ่งการนำผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตาม แบบพิธีหรือตามปกติ โดยไม่มีการบำบัดรักษาให้หายจากการเป็นผู้ติดยาเสพติดเสียก่อนก็เห็นจะเป็นการ แก้ปัญหาที่ไม่ตรงกับต้นตอสาเหตุของของปัญหาการกระทำความผิด จึงควรที่จะทำการแก้ไขการติดยา เสพติดให้สำเร็จก่อนโดยการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้หายขาดจากการติดยาเสพติดและปลูกฝังให้มี จิตสำนึกที่ไม่ต้องการที่จะเสพยาเสพติดอีกต่อไปก่อน แล้วจึงค่อยมาพิจารณาลงโทษในความผิดฐานอื่น ประกอบกัน

ประเด็นปัญหาที่สี่ เรื่อง ผู้เสพยาเสพติดกระทำผิดซ้ำ ๆ สามารถเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา เสพติดได้โดยไม่มีการกำหนดจำนวนครั้งในการกระทำความผิด ซึ่งหมายถึง การที่ผู้กระทำความผิดฐานเสพ ยาเสพติดที่กระทำผิดฐานต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 และกระทำผิดโดยมีชนิด ประเภท และปริมาณไม่เกินตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง นั้น ซึ่งเมื่อถูกจับกุม และตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว ผู้กระทำ ความผิดเหล่านี้จะได้รับการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยจะได้รับการพิจารณาให้เข้า รับการบำบัดรักษาอยู่ร่ำไปโดยไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัด และไม่มีการพิจารณาถึงการกระทำความผิดในครั้ง ก่อน ด้วยเหตุนี้ย่อมทำให้ผู้เสพและติดยาเสพติดขาดความเกรงกลัวในการถูกจับกุมรู้สึกไม่เข็ดหลาบ และ ไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และ กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ. 2546 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องผู้เสพจำหน่ายยาเสพติดได้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

เดิม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 บัญญัติว่า “ผู้ใดต้องหาว่า กระทำความผิดฐาน เสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในความครอบครอง เสพและมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะ ชนิดประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง”

เห็นควรแก้ไขใหม่เป็นว่า “ผู้ใดต้องหาว่า กระทำความผิดฐาน เสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในความครอบครอง เสพและมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายตามลักษณะ ชนิดประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง”

เพราะเห็นว่า พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ให้สิทธิผู้ติดยาเสพติดได้รับการพิจารณาให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพครอบคลุมไปถึงผู้เสพยาเสพติดที่เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดในปริมาณที่ตามกฎกระทรวงด้วย ดังจะเห็นได้ว่าให้ผู้ต้องหาในความผิดฐานดังกล่าวได้เข้ารับการฟื้นฟูโดยมิต้องได้รับการพิจารณาจากศาล กลายเป็นช่องว่างให้ผู้ค้ายาเสพติด ใช้ช่องว่างและวิธีการดังกล่าวในการจำหน่ายยาเสพติด เพราะพระราชบัญญัติมาตราดังกล่าวให้ผู้จำหน่ายยาเสพติดดังกล่าวที่ถูกจับกุม ซึ่งมีการจับกุมที่มีปริมาณยาเสพติดน้อยเข้าข่ายปริมาณยาที่อยู่ในกฎกระทรวงจะได้รับการเข้าฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ทำให้ผู้ขายยาเสพติดเห็นว่า หากจำหน่ายปริมาณยาเสพติดน้อยและตนเป็นผู้เสพด้วย ก็ไม่ต้องรับโทษจากศาลในเบื้องต้นอันเป็นเหตุให้ที่ผู้จำหน่ายยาเสพติดมิได้เกรงกลัวการกระทำความผิด และพระราชบัญญัติมาตราดังกล่าว ยังเป็นช่องว่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ต้องหาเองสามารถใช้มาตราดังกล่าวทำการทุจริตได้ เช่น การลดปริมาณยาของกลางที่ทำการจับกุมเพื่อให้เข้าข่ายการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดได้ จึงเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวสมควรควบคุมถึงผู้มีพฤติกรรมการจำหน่ายยาเสพติดหรือมีพฤติการณ์เป็นนักค้ายาเสพติด

2. ปัญหาเรื่องหลักเกณฑ์ปริมาณสารเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนของผู้ที่จะได้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่บัญญัติในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ.2546 ไม่เหมาะสม

เดิม กฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ.2546 ข้อ 2 (2) บัญญัติว่า “ยาเสพติด ตามข้อ 1 สำหรับความผิดฐานเสพและมีไว้ในความครอบครอง ความผิดฐานเสพและมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายยาเสพติด ตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ต้องมีปริมาณดังต่อไปนี้

(ข) เมทแอมเฟตามีนมีปริมาณไม่เกินห้าหน่วยการใช้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกินห้าร้อยมิลลิกรัม”

เห็นควรแก้ไขใหม่เป็นว่า “ ยาเสพติด ตามข้อ 1 สำหรับความผิดฐานเสพและมีไว้ในครอบครอง ความผิดฐานเสพและมีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายยาเสพติด ตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ต้องมีปริมาณดังต่อไปนี้

(ข) เมทแอมเฟตามีนมีปริมาณไม่เกินสิบห้าหน่วยการใช้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกินหนึ่งพันมิลลิกรัม”

เพราะเห็นว่า การเพิ่มผู้ติดยาเสพติดควรจะขยายปริมาณยาเสพติดในกฎกระทรวงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสารเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน คือ ยาบ้าหรือยาไอซ์ ซึ่งมีสถิติการจับกุมการกระทำความผิดฐานดังกล่าวมากที่สุดในประเทศแต่ ในกฎกระทรวงกำหนดไว้เพียงห้าหน่วยการใช้หรือน้ำหนักยาสุทธิ 500 มิลลิกรัม จึงเป็นการกำหนดจำนวนและปริมาณยาเสพติดที่ค่อนข้างแคบและน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบันที่มีการจับกุมการกระทำความผิดฐานยาเสพติดดังกล่าว เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากไม่มีสิทธิได้รับการบำบัดรักษาและไม่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

3. ปัญหาเรื่อง ผู้เสพยาเสพติดกระทำผิดฐานอื่นด้วยไม่ได้เข้ารับการฟื้นฟูตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

เดิม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 บัญญัติว่า “ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในสี่สิบแปด ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหานั้นมาถึงที่ทำการพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหานั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด”

เห็นควรแก้ไขใหม่เป็นว่า “แม้ว่าผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ก็ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในสี่สิบแปด ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหานั้นมาถึงที่ทำการพนักงานสอบสวนเพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหานั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด”

เพราะเห็นว่า ปัจจุบันสภาพปัญหาของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด มีการกระทำความผิดฐานอื่นร่วมอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด เมื่อต้องการเสพแต่ไม่มีเงินซื้อยาเสพติด ก็มักจะกระทำความผิดฐานอื่น ๆ ด้วย เพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านี้ขาดคุณสมบัติหลักเกณฑ์ที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ไม่มีบทบัญญัติใดให้ผู้เสพหรือติดยาเสพติดที่ได้กระทำความผิดอาญาฐานอื่นด้วยเข้ารับการฟื้นฟู และไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจศาลในการที่จะส่งตัวผู้เสพหรือติดยาเสพติดไป

เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพก่อนหรือในระหว่างการพิจารณาคดีตามกระบวนการยุติธรรม อีกทั้ง ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจศาลที่จะส่งตัวผู้เสพหรือติดยาเสพติดไปเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกผู้นั้น โดยผู้ต้องหานั้นไม่มีการบำบัดรักษาให้หายจากการเป็นผู้ติดยาเสพติดเสียก่อน การบำบัดรักษาผู้เสพหรือติดยาเสพติดที่กระทำความผิดอาญานั้นจึงควรที่จะกระทำให้สำเร็จและเป็นผลโดยการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้หายขาดจากการติดยาเสพติดและปลูกฝังให้มีจิตสำนึกที่ไม่ต้องการที่จะเสพยาเสพติดอีกต่อไป ก่อนที่จะนำตัวไปลงโทษตามความผิดที่ได้กระทำ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรการการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมันที่ใช้วิธีโดยการนำผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาที่ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล โดยหากศาลเห็นว่าบุคคลนั้นมีโอกาสที่จะบำบัดรักษาให้หายขาดได้ และมีความผิดตามที่ถูกลงโทษจริง ศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษ และมีคำสั่งให้ส่งตัวไปบำบัดรักษาก่อนนำตัวมาลงโทษ หรือลงโทษบางส่วน ก่อนนำตัวไปบำบัดรักษาได้

4. ปัญหาเรื่อง ผู้เสพยาเสพติดกระทำความผิดซ้ำ ๆ สามารถเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้ โดยไม่ได้มีการกำหนดจำนวนครั้งในการกระทำความผิด

เดิม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดจำนวนของผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดซ้ำๆ ในการเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเลย

จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 โดยเพิ่มเติมต่อท้ายว่า “ให้ผู้กระทำความผิดฐาน เสพยาเสพติด เสพและครอบครอง เสพและครอบครอง เพื่อจำหน่าย ที่ได้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และได้กระทำความผิดฐานดังกล่าวมาแล้วกว่าจำนวน 3 ครั้ง ไม่ให้มีสิทธิเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัตินี้

เพราะเห็นว่า เป็นการป้องปราม และห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดที่เคยได้รับการฟื้นฟูจนเป็นผลสำเร็จแล้วและกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายในการที่ผู้กระทำความผิดจะหลีกเลี่ยงมิให้ตนต้องถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมตามแบบปกติ โดยการเสพยาเสพติด หรือเสพและครอบครองยาเสพติด หรือเสพและจำหน่าย หรือเสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย เพียงไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ตามที่นักทฤษฎีอาชญาวิทยาและนักอาชญาวิทยาได้ทำการวิจัยศึกษาไว้ซึ่งเป็นการกำหนดจำนวนครั้งที่ไม่นานและไม่บ่อยจนเกินไป สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีผู้กระทำความผิดติดนิสัยหรือกระทำผิดโดยสันดานในการที่จะนำมาบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้ อีกทั้งยังเป็นการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่เป็นผู้เสพอย่างแท้จริงเพียงอย่างเดียว ไม่ให้รวมกับผู้เสพที่มีพฤติกรรมเป็นนักค้ายาเสพติดในสถานฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอีกด้วยและการที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดซ้ำเข้าไปบำบัดรักษาบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกไม่เข็ดหลาบและไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิดกระบวนการบำบัดรักษา

และฟื้นฟูก็จะไม่ได้ผล อีกทั้ง เป็นการเพิ่มงบประมาณและภาระของรัฐบาลที่ต้องมาคอยดูแลผู้กระทำ ความผิดที่ไม่ตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม, “กระบวนทัศน์ใหม่ของงานยุติธรรมสำหรับผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย”, เอกสารการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 กระบวนทัศน์ใหม่ของ กระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด อิมแพ็ค เมืองทองธานี, 17-18 กรกฎาคม 2546.
- กীরติ บุญเจือ, **ปรัชญาเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2521).
- ไชยยศ เหมะรัชตะ, **การดำเนินคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: สภาวิจัยแห่งชาติ, 2526).
- ไชยยศ เหมะรัชตะ, “**ปัญหายาเสพติด: การศึกษาและวิเคราะห์ในแง่กฎหมาย**” วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, (เมษายน 2525).
- ณัชญา ลิปปพันธ์, “**สำนักสงฆ์ถ้ากระบอกกับการช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดในทัศนะของ วิชาชีพลัทธิ สงเคราะห์**,” (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530).
- ณัฐดนัย สุภัทรากุล, “**มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่า ด้วยการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกับรูปแบบบูรณาการของศาลยาเสพติดในต่างประเทศ**,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2548).
- รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง, “**การบังคับใช้ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545: ปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ**” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546).
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, **การคุมประพฤติและพักการลงโทษ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531).
- นัทธี จิตสว่าง, **หลักทฤษฎีอาญา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์**, (กรุงเทพมหานคร: กรมราชทัณฑ์, 2540).
- ประธาน วัฒนวานิชย์, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาญาวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพริ้ง, 2546).
- ประยูร นรการผดุง, **ประมวลความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษ**, (ปทุมธานี, โรงพยาบาลชัยภูมิ, 2509).
- ประสพ รัตนกร, **การป้องกันแก้ไขอาชญากรรม**, (กรุงเทพมหานคร, กรมประชาสัมพันธ์, 2502).
- ประเสริฐ เมฆมณี, **หลักทฤษฎีอาญา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิชการพิมพ์, 2523).
- เกา สารสิน, **ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทยการศึกษาเฉพาะกรณีถึงมาตรการและยุทธศาสตร์ เพื่อความมั่นคงของชาติ**, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์, “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบ
บังคับ,” วารสารต่อต้านยาเสพติด 8, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2535).

ศิริวัฒน์ โอสถานุเคราะห์, “ฝิ่นกับปัญหาสังคมในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2503).

ศรีชาติ ลิมปิสุรีย์, “การศึกษาทัศนคติและแนวทางของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบำบัดรักษาที่มีต่อการใช้มาตรการทาง
กฎหมายในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529).

วันชัย ศรีนวนนัค, “การใช้มาตรการทางกฎหมายลงโทษริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532).

วิชัย โปษยะจินดา, บทเรียนจากปัญหาฝิ่นในศตวรรษแรกของกรุงรัตนโกสินทร์, (กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526).

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี พ.ศ.
2562.

สุรางค์ เกียรติมงคล, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.
2534: ศึกษากรณีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ติดยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538).

สุวรรณ ใจคลองแคล้ว, “สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี,” (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546).

อุททิศ แสนโกสิก, “วัตถุประสงค์ของการลงโทษ,” บทบัณฑิตย, (เมษายน 2), 2513.

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ. 2546

Boister, Neil, **The history of international legal regulations of drugs, In Penal aspects of the UN Drug
Conventions**, Kluwer Law International, The Hague London : Boston, (2001).

George F. Cole, **The American Systems of Criminal Justice**, 7th ed. (Belmont, Calif.: Wardsworth,
1995).